

ปทุมมา (*Curcuma rhabdota* x *C. alismatifolia*)
พันธุ์เชียงใหม่รายซีเอฟ 23

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ-สกุล   กรมวิชาการเกษตร
ที่อยู่   50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ รหัสไปรษณีย์ 10900
โทรศัพท์   081-3730-948

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

ปทุมมาพันธุ์เชียงใหม่รายซีเอฟ 23 ได้มาจากการผสมพืชสกุลขมิ้น (*Curcuma*) สองชนิดระหว่าง บัวลายปราจีน (*Curcuma rhabdota*) พันธุ์แม่ กับปทุมมา (*C. alismatifolia*) พันธุ์พ่อ โดยศูนย์วิจัยพืชสวน เชียงราย สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร ได้ผสมพันธุ์พืชดังกล่าวในปี พ.ศ. 2538-2541 และในปี พ.ศ. 2545-2547 ได้คัดเลือกต้นลูกผสมข้ามชนิดที่มีลักษณะดีและสวยงามจึงตั้งชื่อพันธุ์ว่า เชียงรายซีเอฟ 23

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท	ชื่อไทย ปทุมมา (ลูกผสม) ชื่อวิทยาศาสตร์ <i>Curcuma rhabdota</i> x <i>C. alismatifolia</i> วงศ์ Zingiberaceae ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ล้มลุก
ราก/หัว	ระบบรากฝอย (fibrous roots system) รากสะสมอาหาร (storage root) มีลักษณะ บวมพองออกเป็นตุ่มที่ปลายราก ทำหน้าที่เก็บสะสมน้ำและอาหาร เหง้า (rhizome) หรือ หัวมีสีน้ำตาลอ่อน เนื้อในหัวมีสีม่วงอ่อน เป็นลำต้นใต้ดินที่เจริญในแนวระนาบขนานไปกับ พื้นดินสั้น ๆ มีข้อและปล้องชัดเจน แตกแขนงออกเป็นกระจุกตามตาข้างของเหง้าเดิม ทำหน้าที่สะสมน้ำและอาหาร เส้นผ่านศูนย์กลางเหง้า 2.0 – 2.5 เซนติเมตร
ต้น	ลำต้นเหนือดินเป็นลำต้นเทียม (pseudostem) เกิดจากกาบใบที่อัดกันแน่น ความสูงต้นวัดจากโคนต้นถึงระดับปลายพุ่มใบ 36 – 41 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่ม 27 – 30 เซนติเมตร
ใบ	ใบเดี่ยว มีประมาณ 3 ใบ กว้าง 6.2 – 7.5 เซนติเมตร ยาว 20 – 28 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ขอบใบเป็นคลื่นปานกลาง เส้นกลางใบสีเขียว กาบใบสีเขียว โคนกาบใบสีเขียวฉาบสีน้ำตาลแดง
ดอก/ช่อดอก	ช่อดอก แบบช่อเชิงลดแน่น (compact spike) ก้านช่อดอกแทงออกจากกลางลำต้นเทียม ความยาวช่อดอก 38.5 – 39.5 เซนติเมตร ความยาวช่วงดอก 10.5 – 12.5 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางช่อดอก 5.3 – 6.5 เซนติเมตร ใบประดับ (bract) ส่วนล่าง รูปกลมแบน ปลายเกือบกลม สีเขียวอ่อน ปลายสีชมพูอมม่วงขลิบน้ำตาลแดง มีจำนวน 10 - 12 ใบ ใบประดับส่วนบนรูปรี ปลายมน สีชมพูอมม่วง มีริ้วสีขาว ปลายแต้มสีน้ำตาลแดง มีจำนวน 11 - 13 ใบ ดอกจริงขนาดเล็กอยู่ในซอกใบประดับส่วนล่าง กว้าง 1.0 – 1.8 เซนติเมตร ยาว 3.2 – 3.5 เซนติเมตร สีม่วง โคนสีขาว กลีบปากสีม่วงเข้ม สันปากสีเหลือง ขอบปากแต้มสีแดง เส้นผ่านศูนย์กลางก้านช่อดอก 0.5 - 0.6 เซนติเมตร
ผล/เมล็ด	ไม่มี (ดอกเป็นหมัน ไม่ติดผล)

ลักษณะอื่น ๆ

1. อายุปลูกถึงให้ดอก 2 - 2 เดือนครึ่ง
2. เริ่มแทงช่อดอกเมื่อมีใบ 2 - 3 ใบ
3. ช่อดอกอยู่เหนือทรงพุ่ม ก้านช่อดอกตรง แข็งแรง ใบประดับหนา เหมาะสำหรับเป็นไม้ตัดดอกและไม้ประดับแปลง
4. การแตกหน่อใหม่เฉลี่ย 1 - 2 หน่อ/กอ
5. อายุปักแจกันนานประมาณ 7 วัน และอายุการใช้งานสำหรับไม้ประดับแปลงนาน 4 - 7 สัปดาห์ หลังออกดอก

ปทุมมาพันธุ์เชียงใหม่ 23